

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

İRAN

25.11.2025

İçindekiler

- **Genel Pazara Giriş** (Tahran Ticaret Müşavirliği)
- **Petrokimya Sektörü** (Tahran Ticaret Müşavirliği)
- **Enerji Sektörü** (Tebriz Ticaret Ataşeliği)
- **İnşaat Sektörü** (Meşhed Ticaret Ataşeliği)
- **Karayolu Taşımacılığı ve Sorunlar** (Urumiye Ticaret Ataşeliği)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

TAHRAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ
(Genel Pazara Giriş)

25.11.2025

Genel Pazara Giriş

Genel Ekonomik Durum ve Dış Ticaret İstatistikleri

İran Ticaret Rejimi ve Ekonomik, Ticari ve Siyasi Gelişmeler

İran Dış Ticareti ve Türkiye-İran İlişkileri

Türk Firma Sorunları, Fırsat ve Öneriler

Genel Ekonomik Durum ve Dış Ticaret

Ülke Adı: İran İslam Cumhuriyeti	1403 İran Yılı (21 Mart 2024-21 Mart 2025)	1404 İran Yılı (21 Mart 2025-21 Mart 2026)	1403/1402 % Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$) (Müşavirlik Tahmini)	434 (IMF)	341 (IMF)	18,5
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%) (İKK)	3	% -0/1 (1-3)	
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	5.031 (IMF)	3.897 (IMF)	18,8
Tüketici Fiyat Enflasyonu (%)	37,1	48,6 (1-7)	14,8
İşgücü (Milyon)	26,81	26,90	
İşsizlik Oranı (%)	7,6	4,7 (1-6)	
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)			
İhracat (Milyar \$)	57,80	25,94 (1-6)	17,1
İthalat (Milyar \$)	72,37	28,36 (1-6)	9,3

Kaynaklar: İran İstatistik Kurumu (İKK)

İran Ticareti Geliştirme Kurum

Internation Monetary Fund (IMF)

İran Ticaret Rejimi ve Yaşanan Ekonomik Ticari ve Siyasi Gelişmeler

Yaptırımlar ve Korumacı Ekonomi (İthalat Yasak ve Kısıtlamaları)

Talimatçı Ekonomi

Bankacılık Sistemi, Kur Rejimi ve Dövizdeki Dalgalanma

Bürokrasi ve Şeffaflık

Yaptırımlar

İran Dış Ticareti ve Türkiye - İran Dış Ticareti

İran'ın Dünya İle Ticaret Anlaşmaları

No	Ülke Adı	Anlaşma Türü	Anlaşma Tarihi
1	Türkiye	Tercihli Ticaret	2015
2	Avrasya Ekonomik İşbirliği	Tercihli Ticaret	2023
3	Pakistan	Tercihli Ticaret	2006
4	Tunus	Tercihli Ticaret	2007
5	Suriye	Serbest Ticaret	2007
6	Küba	Tercihli Ticaret	2008
7	Bosna Hersek	Tercihli Ticaret	2008
8	D8 Ülkeleri	Tercihli Ticaret	2011
9	Afganistan	Tercihli Ticaret	2023

Türkiye-İran Dış Ticaret Rakamları

	İTHALAT		İHRACAT		İTHALAT-DÖNEMSEL	İHRACAT-DÖNEMSEL		
	2023	2024	2023	2024	2024 (1 - 8)	2025 (1 - 8)	2024 (1 - 8)	2025 (1 - 8)
Data Grup Adı	Değer	Değer	Değer	Değer	Değer	Değer	Değer	Değer
İRAN TÜRKİYE	4,063,877,737	4,547,875,710	3,225,774,461	3,231,184,075	2,693,867,488	3,018,467,476	2,120,036,699	1,979,701,384
İR. Ara Toplamı	4,063,877,737	4,547,875,710	3,225,774,461	3,231,184,075	2,693,867,488	3,018,467,476	2,120,036,699	1,979,701,384
Genel Toplam	4,063,877,737	4,547,875,710	3,225,774,461	3,231,184,075	2,693,867,488	3,018,467,476	2,120,036,699	1,979,701,384

Türk Firma Sorunları

Talimatçı Ekonomi, dövizdeki dalgalanma, ithalat yasak ve kısıtlamaları
Kâr transferleri, eksi kâr marjı ile çalışma zorunluluğu
Türk işçi çalıştırma sorunları, çalışma ve oturma vizesi alma sorunları,
Geçmişe dönük vergi borcu çıkartma,
Taraflı mahkeme kararları, İran'lı ortaklarla yaşanan sorunlar,
Fazla enerji kullanım cezaları,
Halkbank'daki İran fonlarının kullanımında sorunlar,
Türk firma yatırımlarına el konulması,
Türk markalı ürünlerin taklit edilmesi ve kaçak ürünler

Türk Firmaları İçin İran'da Fırsatlar ve Öneriler

Makina, techizat ve yedek parça temininde yaşanan sıkıntılar

Yarı işlenmiş petro kimya ürünleri ihtiyacı

Demonte ürünlerin ithalatında kolaylıklar

Türk menşeli marka ürünlerine verilen kıymet

İran'da lojistik ve taşımacılık ihtiyacındaki artış

Türk e ticaret sistemine benzer sistem ihtiyacı

Turizm ve Seyahat Talebi,

Türk okullarında İran'lı öğrencilerin eğitimi potansiyeli

Akıllı teknolojiye dayanan müteahhitlik hizmet ihtiyacına olan talep

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

TAHRAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ
(Petrokimya Sektörü)

25.11.2025

İran Petrokimya Sektörü

- **Ülke Pazarında Petrokimya Sektörü**
- **Ülkenin Sektörde Dış Ticareti**
- **Genel Değerlendirme**
- **Yararlı Adresler**

Ülke Pazarında Petrokimya Sektörü

Yıl	Nominal kapasite (milyon ton)	Operasyonel Kapasite (milyon ton)
1977	6	2,7
1988	6	2
1999	14	12
2011	54,5	42,7
2021	90	65
2024	100	75

Bölge Adı	Kompleks Sayısı	Kapasite (milyon ton/yıl)
Mahşehr	21	25,8
Aslawieh	26	46,3
Diğer Bölgeler	28	24,2
Toplam Kompleks Kapasitesi	75	96,3 milyon ton/yıl

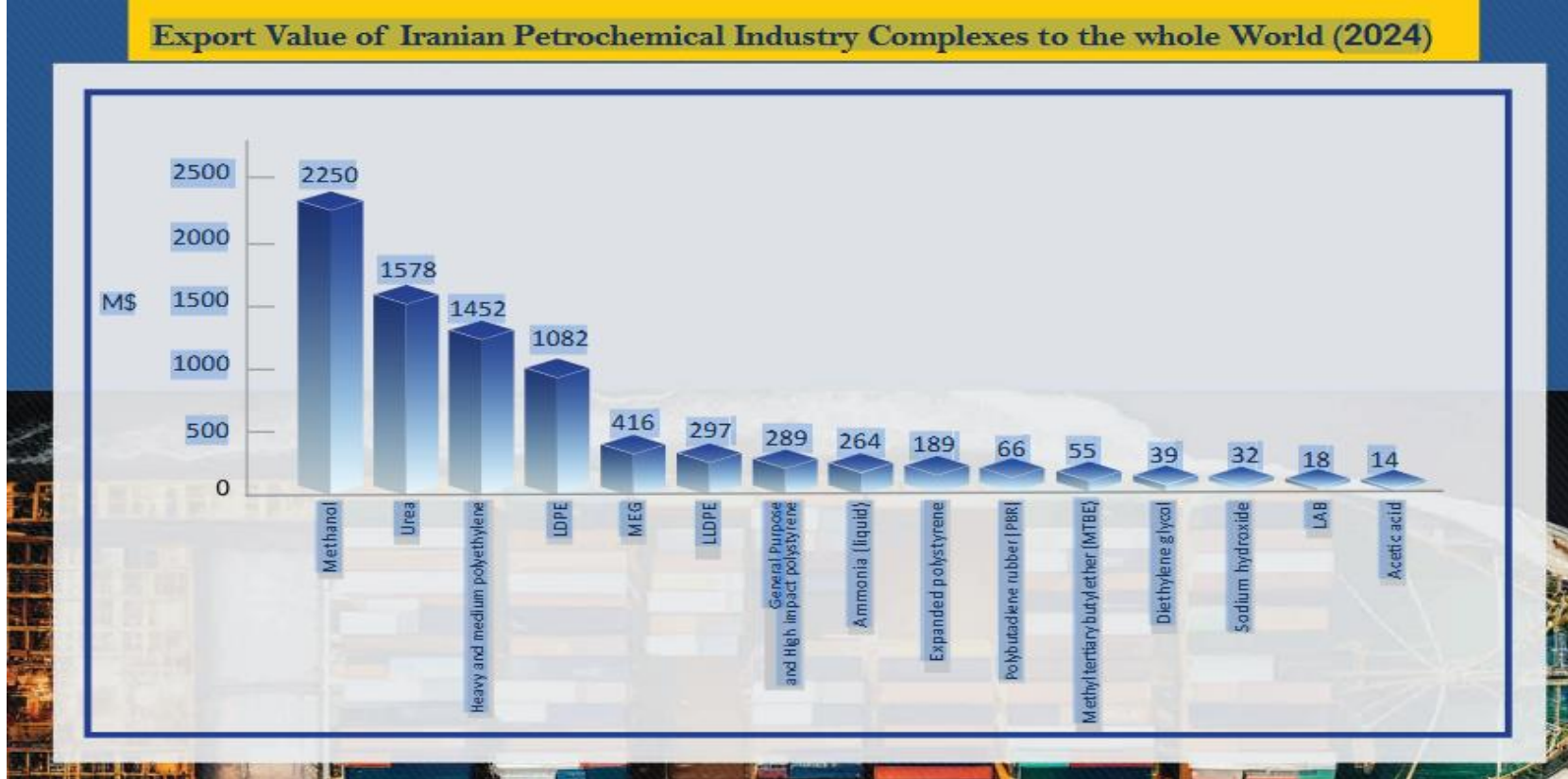
Ülke Pazarında Petrokimya Sektörü

Olefinler	Aromatikler	Kimyasal Ürünler	Polimerler	Gübreler	Hammadde ve Yakıtlar
Etilen	Benzen	Metanol	Polietilen	Amonyak	Etan
Propilen	Toluen	Etilen Glikol	Polipropilen	Üre	Propan
Bütadien	Karışık Ksilenler	Asetik Asit	Polibütadien	Diamonyum Fosfat	Bütan
	Paraksilen	Formaldehit	Polikarbonat	Amonyum Nitratlar	Hafif Nafta
	Stiren	Etanol Amin	Epoksi Reçine	Amonyum Sülfatlar	Ağır Nafta
	Etil Benzen	Etilen Glikol	Polietilen Tereftalat		Benzin
		Dietil Ftalat	Akrilonitril Bütadien		Rafinat
		Lineer Alkil Benzen	Polivinil Klorür		Pentan
		Etilen Diklorür	Poliüretan		Sıvılaştırılmış Petrol Gazı (LPG)
		Vinil Klorür Monomer	Stiren Bütadien Kauçuk		Hidrojen
		Tereftalik Asit	Polibütadien Kauçuk		
		Metil Etil Keton			
		Di Etil Hegzanol			
		Vinil Asetat			

Ülke Pazarında Petrokimya Sektörü

Ürün/(binton/yıl)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Öngörü 2024	Öngörü 2025
Etilen	11.376	12.636	13.094	13.094	13.094	14.294	14.994	15.494
Propilen	3.310	3.770	3.884	3.974	4.174	4.174	4.274	4.374
Benzen	1.770	2.150	2.150	2.200	2.300	2.300	2.300	2.300
Bütadien	650	850	850	950	1200	1200	1200	1200
Ksilen	2.310	2.930	2.930	3.150	3.300	3.300	3.300	3.300
düşük yoğunluklu propilen	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	2.975
Yüksek yoğunluklu propilen	4.325	4.775	4.775	5.025	5.025	5.025	5.025	5.025
Lineer Polietilen	2.295	2.450	2.450	2.650	2.650	2.650	2.650	2.900
Polietilen	9.595	10.200	10.200	10.650	10.650	10.650	10.650	10.650
Polipropilen	1.915	2.115	2.115	2.200	2400	2400	2400	2400
PVC	990	990	1.305	1.305	1.305	1.305	1.305	1.305
Polistiren	620	620	620	620	620	620	620	620
PET	705	705	705	705	705	705	705	705
Metanol	24.030	24.030	27.330	29.030	29.030	29.030	.10030	30.100
Amonyak	9.045	9.770	10.450	10.450	10.450	11.150	11.150	11.150
Üre	11.376	12.636	14.144	14.144	14.144	15.344	16.044	16.544

Ülkenin Sektörde Dış Ticareti(ihracat)

Ülkenin Sektörde Dış Ticareti(İthalat 2021)

Ürün	Ağırlık (ton)	Değer (milyon dolar)	Ton Başına Değer (dolar)
Petrokimya ürünleri, Kimyevi ve bağlı ürünler	1.616.175	6.511	4.029
Plastik ve kauçuk ürünleri	822.413	2.280	2.773

Genel Değerlendirme

- İran'da hükümetin ülkedeki petrol ve doğalgaz rezervlerini işleyerek ihracat etme amacına uygun olarak kapsamlı çalışmalar yürüttüğü, bu amaçla petrokimya sanayisinin geliştirilmesine öncelik verdiği görülmektedir.
- Sektörün son dönemde ivme kazanmasına rağmen sofistike ürünleri üretmekte halen yetersiz olduğu belirtilmektedir.
- ABD'nin İran'a yönelik uyguladığı tek taraflı yaptırımlar ve buna eklenen BM yaptırımlarının, sektörün ticaretini de olumsuz etkilediği bilinmektedir.
- İran'a petrokimya ürünleri ihracatı bağlamında firmalarımızın durumu değerlendirildiğinde, bu alanda karşılaştırmalı üstünlüğün İran tarafında olduğu, sadece teknolojik yetersizliklerden dolayı İran'da üretilemeyip Türkiye'de üretilebilen ürünlerde ihracat imkanı olabileceği değerlendirilmektedir.
- Petrokimya ürünlerinin İran'dan ithalatı bağlamında ise, mevcut konjoktürde İran petrokimya ürün fiyatlarının ülke riskine göre yüksek olduğu, S.Arabistan gibi Körfez ülkelerinin bu ürünlerde daha uygun fiyatlar verdikleri bilinmektedir.

Yararlı Adresler

- <https://en.nipc.ir/> (National Iranian Petrochemical Company)
- <https://www.nipna.ir/en/home> (Public relations information site of national petrochemical company)
- <https://www.opec.org/iran.html>
- <https://www.iea.org/countries/iran>
- <https://www.iranoilgas.com/default>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

TEBRİZ TİCARET ATAŞELİĞİ
(Enerji Sektörü)

25.11.2025

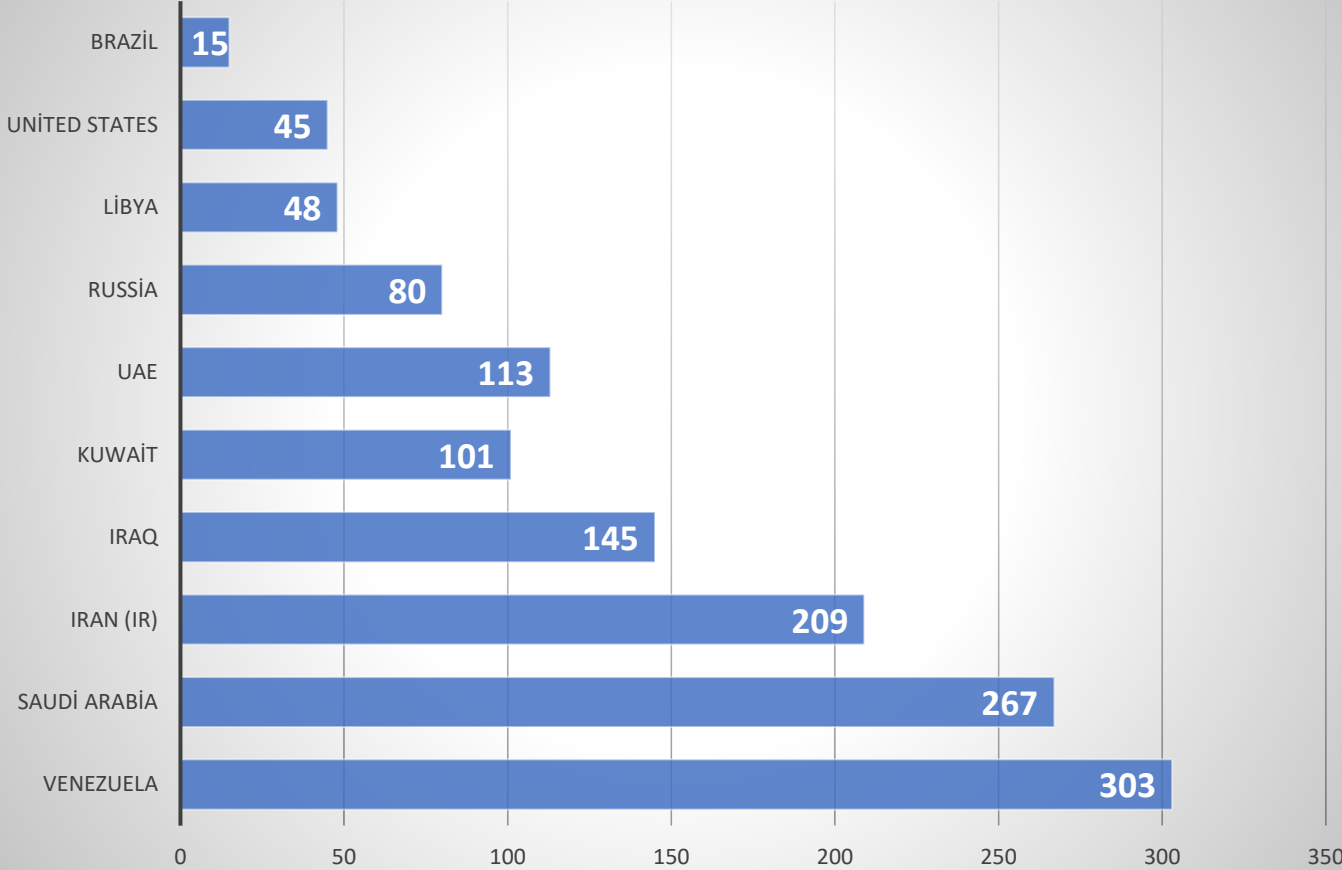
İçindekiler

- **Petrol**
 - Mevcut Durum ve Genel Bilgiler
- **Doğalgaz**
 - Mevcut Durum ve Genel Bilgiler
- **Elektrik**
 - Mevcut Durum ve Genel Bilgiler
- **Yenilenebilir Enerji**
- **Değerlendirme ve Fırsatlar**

Petrol Piyasası

Petrol ülkedeki sosyo-politik kültür, siyaset ve jeopolitiğin de ana belirleyicisidir.

Başlıca Ülke Rezervleri

Kaynak: Opec, 2025 Raporu

Rezerv:

209 milyar varil; %13 ile dünyada 3. sırada

Ham Petrol Üretim:

2023: 2.8 milyon varil/gün

2024: 3.2 milyon varil/gün

Rafine:

Benzin ve gazyağı üretimi 567 bin varil/gün

IR Iran	1,577	1,673	1,737	1,775	1,854
Gasoline	383	405	424	439	458
Kerosene	67	95	100	104	109
Distillates	521	547	570	589	613
Residuals	373	384	373	366	384
Others	233	242	269	277	290

Petrol İhracatı (milyon varil/gün)

2017	2022	2023	2024
2.100	0,901	1.323	1.566

Petrol Piyasası

İran'ın petrol rezervlerinin %70'inden fazlası karada Irak sınırına yakın Huzistan havzasında (%80)

Source: U.S. Energy Information Administration, IHS EDIN

Sektörde Şirketler:

Petrol ve doğalgaz tüm upstream projeleri:

❑ İran Milli Petrol Şirketi (NIOC), ve bağlı 11 şirket.

Petrolün arıtım/rafine ve dağıtımı:

❑ İran Milli Petrol Rafine ve Dağıtım Şirketi (NIORDC).

Ülke genelindeki petrol sahasının hemen hepsinde iyileştirme ve modernizasyon yatırımlarına gerek duyulmakta

Sorunlar

Yaptırımlar: teknolojiye erişimin kısıtlanması

- ❑ Yaptırımlar nedeniyle teknolojiye erişim kısıtlı
- ❑ Mevcut altyapının iyileştirme bakım onarımı:
Yıllık 2 milyar \$.
- ❑ Üretim kapasitesini artırmak için ise yıllık 8-10 milyar \$ ihtiyaç var.
- ❑ Yıllık yapılan toplam yatırım 3 milyar \$
- ❑ Yüksek tüketim

Direnış Ekonomisi’’: ÷lkedeki sanayiye ve üretimi güçlendirme; petrolü petrokimya ürününe, doğalgazı ise elektriğe dönüştürerek satmayı ve yaptırımlara karşı bağışıklık sağlamayı öngörmektedir.

AB Konseyi, 29 Eylül 2025 tarihinde, BM'nin kısıtlayıcı tedbirlerine ek olarak, Ham petrol, doğaı gaz, petrokimya ve hizmetlerinin ithalatının, satın alınmasının ve taşınmasının ve bunlarla ilgili teknik yardım ve finansman sağlanmasının yasaklanması.

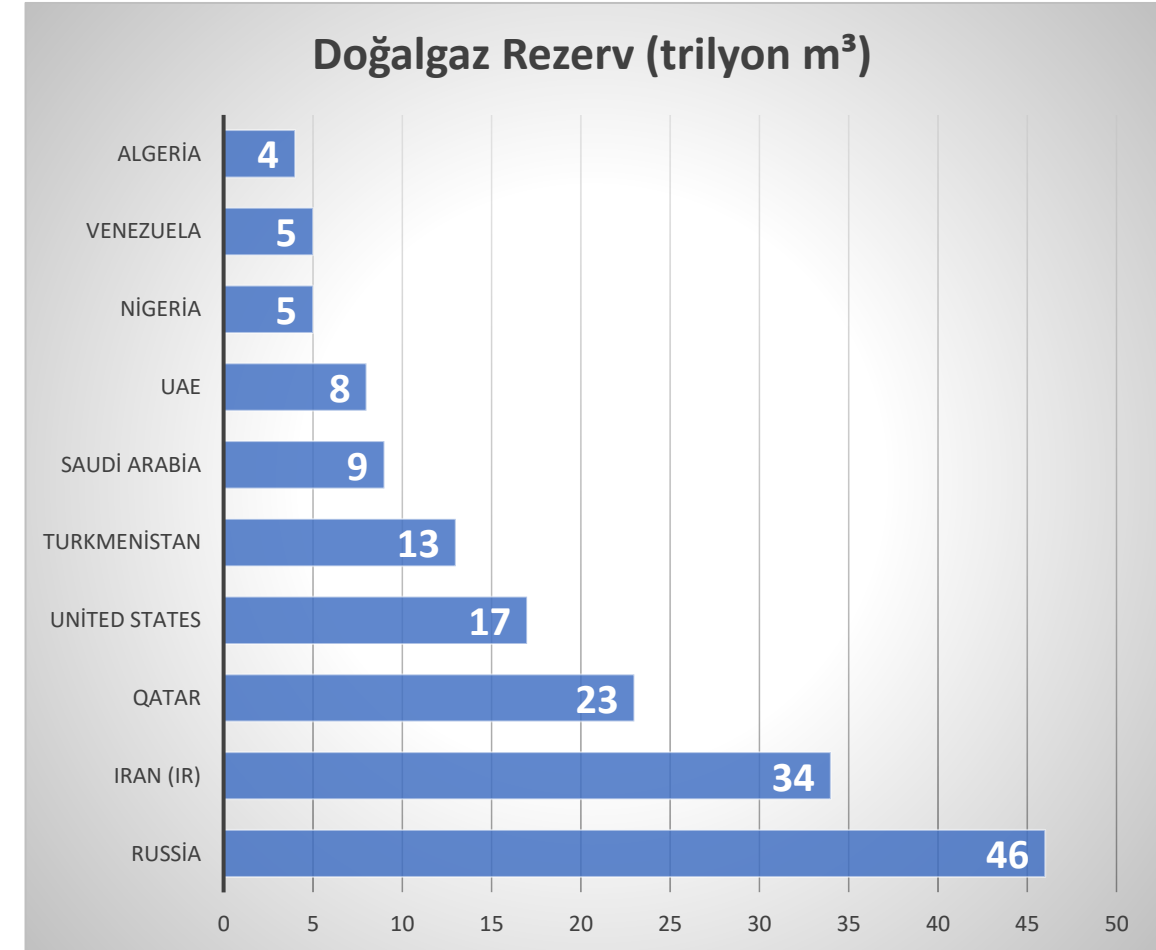
Doğalgaz

İran, Rusya'nın ardından dünyanın en büyük ikinci doğalgaz rezervine sahiptir.

**34 trilyon m³'lük rezerv:
Dünya kanıtlanmış doğalgaz rezervlerinin %16'sı**

Üretim (milyar m ³)			
2021	2022	2023	2024
257	262	275	277

İhracat (milyar m ³)			
2021	2022	2023	2024
18	19	13	9

Doğalgaz

- ❖ İran'ın dünya doğalgaz pazarındaki payını %1'den %10'a yükseltme hedefi bulunmaktadır.
- ❖ İran doğalgazını yalnızca komşu ülkelere satabiliyor:
 - ❖ Türkiye,
 - ❖ Irak,
 - ❖ Azerbaycan ve
 - ❖ Ermenistan
- ❖ Uygulanamayan anlaşmalar:
Pakistan/Hindistan ve Umman
- ❖ İran'ın Türkmenistan'dan boru hatları ile kısıtlı doğalgaz ithalatı
- ❖ İran Türkmenistan-Ermenistan arasında doğalgaza ilişkin SWAP Anlaşması
- ❖ İran doğalgazı; Ermenistan elektrik satıyor.

Doğalgaz İthalatımız: 25 yıl süreli 1996 tarihli Anlaşma çerçevesinde 2001'den bu yana İran'dan, Türkiye'ye yılda 10 milyar m³ doğalgaz sevkiyatı

Sorunlar

Yaptırımlar

KOEP'in imzalanmasından sonra İran Güney Pars sahasının 11. evresinin geliştirilmesi için sözleşmeler imzalamış ancak Anlaşma'dan ABD'nin çekilmesinin ardından, Fransız şirketi Total ve Çin Ulusal Petrol Şirketi, diğer birçok uluslararası enerji şirketi gibi İran'dan çıkmıştır.

❑ Yaptırımlar nedeniyle

- ❑ teknolojiye erişim kısıtlı
- ❑ Yeni pazarlara ulaşamıyor
- ❑ Sivilleştirilmiş doğalgaz yatırımı yapılamıyor

❑ Altyapı eksikleri, yeni boru hatları oluşturulamıyor

❑ Yüksek tüketim

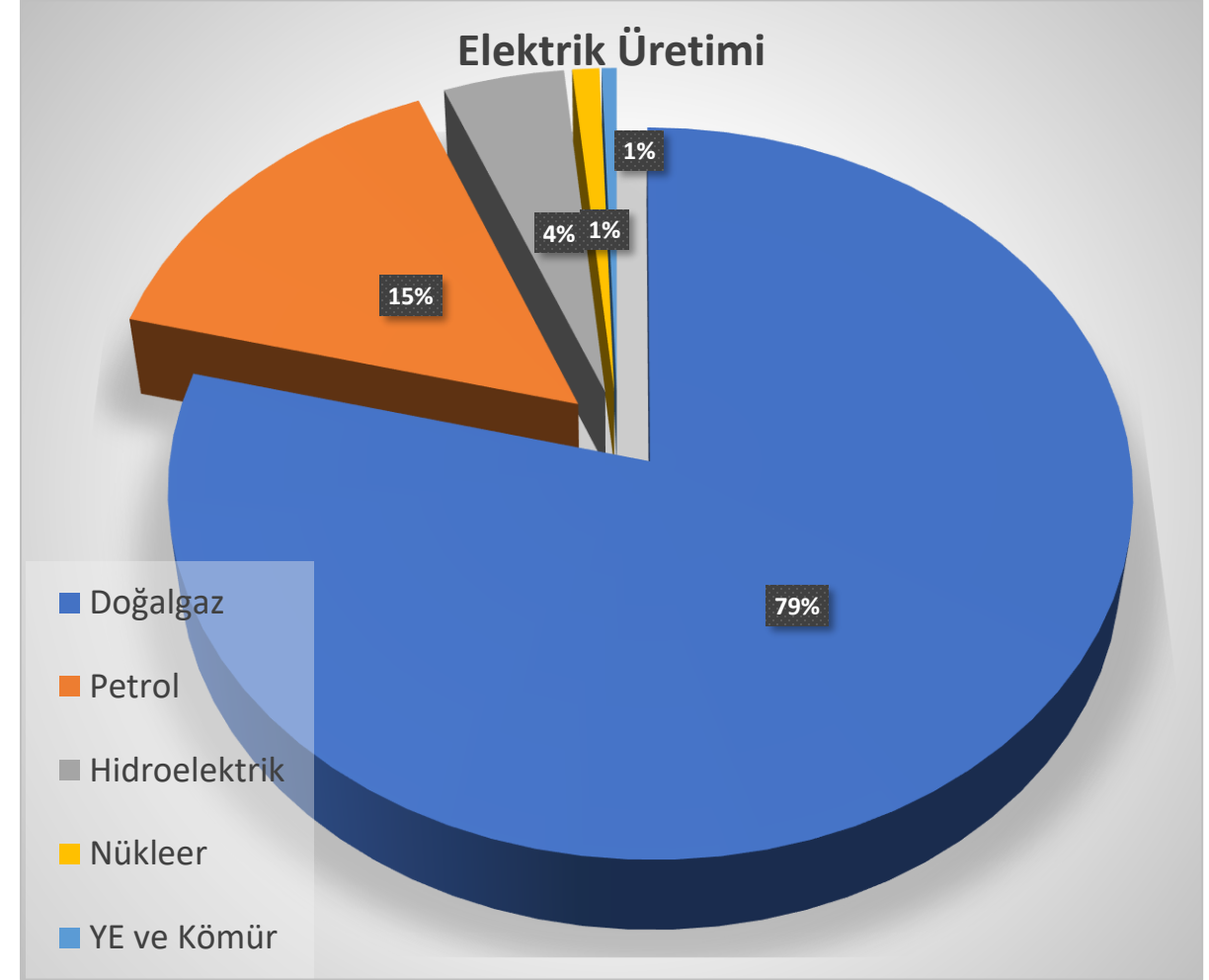

AB Konseyi, 29 Eylül 2025 tarihinde, BM'nin kısıtlayıcı tedbirlerine ek olarak, Ham petrol, doğal gaz, petrokimya ve hizmetlerinin ithalatının, satın alınmasının ve taşınmasının ve bunlarla ilgili teknik yardım ve finansman sağlanmasının yasaklanması.

Elektrik

- İran'da elektrik üretiminde fosil yakıtların payı %94
- İran'ın toplam elektrik üretim kapasitesi 95 bin MW, elektrik enerjisi üretim kapasitesinde:
 - bölgesinde 1., Asya'da 3., dünyada ise 14.
- Elektrik enerjisi pazarının büyüklüğünün yıllık 8 milyar \$
- İran'da kişi başına yıllık elektrik talebi 4,2 MWh olarak hesaplanmış olup, bu miktar küresel ortalamanın (3,6 MWh) üzerindedir.
- Elektrik fiyatları 1 centin altında.

İhracat: %75 Irak, Afganistan, Pakistan, Türkiye
İthalat: %71 Türkmenistan, Ermenistan, %1 Azerbaycan

Yenilenebilir Enerji

- ❑ Yenilenebilir enerji açısından yüksek potansiyel: uzun ısınma süresi, güneş paneli.
- ❑ Rüzgar açısından verimli: Rüzgardan üretilecek 1kWh elektriğin 60 cente mal olduğu tahmin edilmektedir.
- ❑ Hükümet tarafından YE için 20 yıllık alım garantileri içeren bir teşvik mekanizması

Yaptırımlar İran'ın YE teknolojileri elde etmesini zorlaştırmakta ve sektördeki uluslararası işbirliklerini olumsuz etkilemiştir.

Danimarkalı Vestas rüzgar enerjisinde, Alman Solar Bee ve Varta şirketleri güneş enerjisinde, Norveç'in Stadtoil firması da karbondioksit emisyonlarını azaltma çalışmalarında İran'la işbirliklerini askıya almıştır.

Ancak, Çinli şirketler, güneş enerjisi alanında 1 milyar Avro üzerinde (2 milyar KW) 2024 yılında anlaşma yapmışlardır.

Değerlendirme ve Fırsatlar

Petrol, Doğalgaz ve Elektrik üretim dağıtım altyapısı

- ❑ Bakım-onarım ve kapasite artırımı ihtiyacı

Yatırımlar:

- ❑ İran'ın yeni teknolojiler elde etmesini,
- ❑ Yeni yatırımlar yapmasını,
- ❑ Uluslararası işbirliklerini olumsuz etkilemiştir.

- ❑ Elektrik enerjisi altyapısının üretim ve iletim yenilenme yatırımı ihtiyacı
- ❑ Yenilenebilir enerjide teşvikler,

Enerji verimliliği,

- ❑ Elektrikli cihazlar ve doğalgaz ekipmanlarının veriminin artırılması,
- ❑ Enerji santrallerin verimliliğinin artırılması,
- ❑ Doğalgaz ve elektrik altyapılarında kayıp-kaçak oranlarını azaltıcı teknolojiler

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

MEŞHED TİCARET ATAŞELİĞİ
(İnşaat Sektörü)

25.11.2025

İnşaat Ürünlerinin Dış Ticareti – İran/Dünya

2023-24, 2024-25 dönemlerine bakıldığında; İran'ın, inşaat ürünlerinin dünya ile ticaretinde net ihracatçı olduğu görülmektedir!

İran'nın İthalatı (milyon dolar)

	Ülke Adı	İthalat Değeri (\$) 2023-24	İthalat Değeri (\$) 2024-25
1	ÇİN	1.134.926.126	1,211,897,770
2	BAE	676.260.849	702,966,923
3	TURKİYE	276.548.553	268,793,130
4	ALMANYA	77.115.126	100,523,769
5	G KORE	36000000	41,192,236
6	RUSYA	32000000	33,932,210
7	İSPANYA	15000000	18,584,165
8	İRAK	14000000	16,159,450
9	UMMAN	9000000	13,153,205,
10	İSVİÇRE	2.880.000	2,331,030

İran'nın İhracatı (milyon dolar)

	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$) 23-24	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$) 24-25
1	İRAK	2,185,648,424	İRAK	2,103,590,883
2	AFKANİSTAN	167,262,319	TURKİYE	363,970,490
3	TURKMENİSTAN	159,139,921	TURKMENİSTAN	227,590,544
4	ERMENİSTAN	127,813,991	AFKANİSTAN	196,381,408
5	TURKİYE	137,036,699	ERMENİSTAN	185,045,329
6	AZERBAYCAN	257,847,943	AZERBAYCAN	166,163,884
7	GURCİSTAN	91,400,336	BAE	122,274,643
8	BAE	90,301,981	GURCİSTAN	109,067,330
9	PAKİSTAN	86,403,250	PAKİSTAN	50,564,709
10	ÖZBEKİSTAN	44,762,002	ÖZBEKİSTAN	43,611,065

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

Neden Net İhracatçı Konumunda?

- **Ucuz iş gücü (asgari ücret 140 dolar)**
- **Ucuz enerji**
- **Hammadeye kolay erişim (madenler)**
- **Kentsel dönüşüm**
- **Komşularla sürekli iyileştirilen ticari ilişkiler (anlaşmalar, iş birlikleri vb.,**
- **Sürekli devam eden alt yapı çalışmaları (demiryolu özellikle)**

İnşaat Ürünlerinin Dış Ticareti – İran/Türkiye

İran'nın Türkiye'ye İhracatı (milyon dolar)

Adi metaller ve adi metallerden eşya	7214-7215-7216-7217 7303-7304-7305-7306-7307- 7308-7317-7318-7322-7324- 7604-7610-7615-8301-8302	86,509,749	310,882,892
Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri, Maddelerden eşya; seramik mamulleri; Cam ve cam eşya	6802-68-03-6806-6807-6809- 6810-6811 6904-6905-6907-6908-6910 7003-7004-7005-7008-7016	25,294,896	33,188,536
Plastikler ve mamulleri; kauçuk ve mamulleri	3917-3918-3922-3925	11,924,482	8,010,470

2023-2024 toplam ihracat: 137 milyon dolar

2024-2025 toplam ihracat: 364 milyon dolar

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

İnşaat Ürünlerinin Dış Ticareti – İran/Türkiye

İran'ın Türkiye'den İthalatı (milyon dolar)

Makinalar ve mekanik cihazlar; elektrik malzemeleri; bunların aksam ve parçaları; ses kaydediciler ve kaydedilen sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar, televizyon görüntü ve ses kaydedicileri ve kaydedilen görüntü ve sesi tekrar vermeye mahsus cihazlar; bunların aksam, parça ve teferruatı	8402 -8403-8404 – 8415-8428-8481- 8536- 8544	114,869,048	118,597,336
Adi metaller ve adi metallerden eşya	7214-7215-7216-7217 7303-7304-7305-7306- 7307-7308-7317-7318- 7322-7324-7604-7610- 7615-8301-8302	71,512,170	69,643,212
Kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri	3208-3209-3210-3214	34,428,082	34,862,403

2023-2024 toplam ithalat: 276.5 Milyon Dolar

2024-2025 toplam ithalat: 268.8 Milyon dolar

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

Kaynak: İran Gümrük İdaresi

2023-24, 2024-25 dönemlerine bakıldığında; İran'ın, inşaat ürünlerinin Türkiye ile ticaretinde net ihracatçı konumuna yükseldiği görülmektedir.

Ülkemize en çok ihraç edilen ürünlere bakıldığında; İran'nın firmalarımızca fason üretim merkezi olarak kullanıldığı ve/veya özellikle yedek parça konusunda İran'ın maliyet avantajı sunduğu değerlendirilebilir. Bu nokta, Türkiye – İran Tercihli Ticaret Anlaşmasına da uygun bir neticedir.

Ülkemizden en çok ithal ettikleri ürünlere bakıldığında; özellikle ilk sırada makina ve parçaları ile elektronik eşyalar ve parçalarının olması yine aynı anlaşmaya uygun bir neticedir. Ek olarak, ambargonun etkisiyle İran bu ürünleri ithal etme yoluna gitmektedir. Çin'den ithal edilen aynı ürünlerin toplam değeri (1 milyar dolar) ülkemizin yarattığı değer yaklaşık 6 katıdır.

2023-24, 2024-25 dönemlerine aynı ürünler için bakıldığında; tüm dünya ile olan ticaretinde Meşhed net ihracatçı konumundadır. Ancak, ülkemizle yapılan Meşhed merkezli ticarete, İran/Meşhed genelindeki tablo tersine dönmektedir. Ülkemizden yapılan ihracat, Meşhed merkezli ülkemize yapılan ihracatın yaklaşık 12 katıdır (2024-2025). En büyük pay makina ve parçalarına aittir.

2023-24, 2024-25 dönemlerinde; gerek ülkemizle Meşhed merkezli dış ticaret hacmine gerekse ülkemizden Meşhed'e yapılan ihracat hacmine bakıldığında Meşhed'in inşaat ürünlerinde sunduğu fırsatların tam anlamıyla değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.

2024 yılında Meşhed 225.2 milyon dolarlık ihracat yaparken, bunun sadece 1.217 milyon dolarlık kısmı ülkemizledir. 2025 yılında 284.3 milyon dolarlık ihracatın ise sadece 493.740 bin dolarlık kısmı ülkemizledir.

2023-24, 2024-25 dönemlerine bakıldığında; Meşhed merkezli ithalatta 72 ve 84 fasıllarının ön plana çıktığı bu ithalatların da yaklaşık yarısının Türkiye’den yapıldığı anlaşılmaktadır. Yani İran geneline oranla (%10 civarında) Meşhed’in ithalatında Türkiye’nin payı yaklaşık 5 kat daha fazladır.

2024 yılında Meşhed’de 16228 daire inşaat izni verilmiş, bunun 14420 adedi özel sektör 1637 adedi devlet, 171 adedi ise kooperatifler tarafından üstlenilmiştir.

Meşhed Ticaret Ataşeliğince hazırlanan 2025-1 sayılı sektörel rapora Bakanlığımızın sayfasından ulaşmanız mümkündür. Ayrıca, ilk defa elde edilen 2024 Meşhed İnşaat Firmaları Listesine ilişkin olarak meshed@ticaret.gov.tr adresinden talepte bulunabilirsiniz.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ/ATAŞELERİ İLE ELEKTRONİK SOHBETLER

Urumiye Ticaret Ataşeliği

(Karayolu Taşımacılığı ve Yaşanan Sorunlar)

25.11.2025

İçindekiler

➤ İran ile Sınır Kapılarımız

Araç giriş çıkış istatistikleri

➤ Sınır Kapılarında Son Durum

Gürbulak Sınır Kapısı Yenileme Çalışmaları

Kapıköy ve Esendere Sınır Kapıları

➤ İran Sınırlarında Yaşanan Başlıca Sorunlar

İran'a Karayoluyla Giriş Ve Çıkışlarda Beyan Edilmesi Gereken Döviz

İsrail Menşeli Malların İran Üzerinden Transit Geçiş

Adli Takibata Geçilen Durumlar ile Özel Hukuk İlişkisinden Kaynaklanan Sorunlar

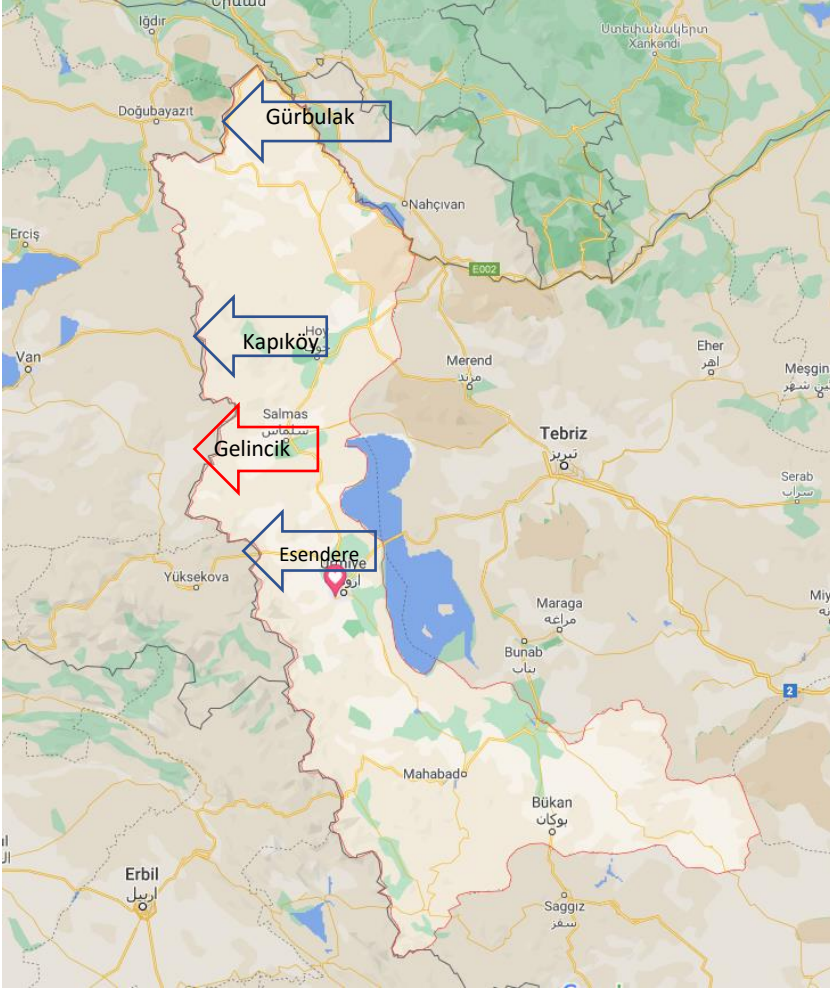
➤ İran'da Taşımacılık Sorunları

Genel Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

İran ile Sınır Kapılarımız

İran ile halihazırda 3 adet sınır kapımız bulunmaktadır.

Ülkemiz ile İran arasındaki sınır kapıları:

Gürbulak	↔	Bazergan
Kapıköy	↔	Razi
Esendere	↔	Sero
Gelincik (Başkale)	↔	Kuzereş (Salmas)

* Yapılan görüşmeler neticesinde her iki ülke yetkilileri Kuzereş-Gelincik Sınır Kapısının İran-Türkiye arasında 4'üncü sınır kapısı olarak açılması hususunda mutabık kalmışlardır.

İran ile Sınır Kapılarımız

Araç giriş-çıkış istatistikleri

Sınır Kapısı		2024
Gürbulak	Giriş	93.454
	Çıkış	243.049
	Toplam	336.503
Kapıköy	Giriş	67.222
	Çıkış	66.521
	Toplam	133.743
Esendere	Giriş	39.393
	Çıkış	41.256
	Toplam	80.649

Sınır Kapılarında Son Durum

Gürbulak Sınır Kapısı Yenileme Çalışmaları

- ❑ Gürbulak Sınır Kapısının yenilenmesi çalışmalarının 2025 yılı sonuna doğru tamamlanacağı öngörülmektedir.
- ❑ Yeni proje kapsamında 180.000 metrekare olan gümrük sahası, 360.000 metrekareye çıkarılmıştır.
- ❑ İnşaat çalışmaları boyunca 330-350 olan günlük ortalama TIR giriş sayısı zaman zaman 130-150 adete düşmektedir.
- ❑ Bu dönemde TIR trafiğinde aksama yaşanmaması için ilgili kapıların 24 saat esasına göre çalıştırılması uygulamasına riayet edilmesi konusunda İran ve Türk makamlarıyla sürekli görüşmeler gerçekleştirilmektedir.

Sınır Kapılarında Son Durum

Kapıköy ve Esendere Sınır Kapısı

Kapıköy Sınır Kapısı:

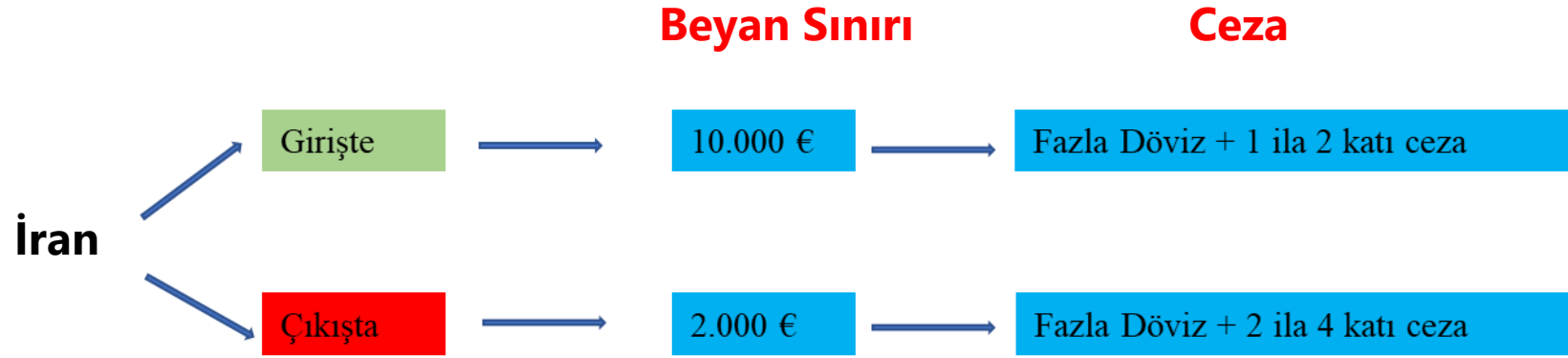
- ☐ Halen TIR geçişine açık değildir.
- ☐ Razi Sınır Kapısı ile Hoy şehri ile arasında yer alan yol inşaatının tamamlanması ve yolların TIR geçişine uygun hale getirilmesi beklenmektedir.
- ☐ Kapıköy-Razi Yolcu Tüneli inşaatı önümüzdeki haftalarda tamamlanması öngörülmektedir.
- ☐ Kapıköy Sınır kapımızda inşaatı devam eden sosyal tesislerin Mayıs 2026 tarihinde bitirilmesi planlanmaktadır.

Esendere Sınır Kapısı:

- ☐ Gürbulak Sınır Kapısı yenileme çalışmaları sonrasında TIR trafiğinin büyük bir yoğunluğu Esendere-Sero Sınır Kapısına yönlendirilmiştir.
- ☐ Halihazırda Esendere Sınır Kapısından günlük 150-200 TIR giriş çıkış yapmaktadır.

İran Sınırlarında Yaşanan Başlıca Sorunlar

İran'a Karayoluyla Giriş Ve Çıkışlarda Beyan Edilmesi Gereken Döviz

İran Sınırlarında Yaşanan Başlıca Sorunlar

İsrail Menşeli Malların İran Üzerinden Transit Geçişi

27 Eylül 1992 tarihinde yürürlüğe giren İsrail'e Karşı Yaptırım Hususunda İslami Birleşik Yasa'nın 2. Maddesinde; İsrail'e ait her türlü mal, ürün, para ve taşınabilir varlıkların girişi, alışverişi ve ticaretinin yasak olduğu hükme bağlanmıştır.

Kanun kapsamında **İran üzerinden 3. ülkelere transit olarak gidecek İsrail menşeli mallara da İran tarafından el konulmaktadır.** Anılan Kanun'un 7. Maddesinde malın taşındığı araca el konulacağı hükme bağlanmıştır.

İran Sınırlarında Yaşanan Başlıca Sorunlar

Adli Takibata Geçilen Durumlar ile Özel Hukuk İlişkisinden Kaynaklanan Sorunlar

Yaşanan sorunlar kapsamında yargıya (Tazirat Kurumu/Mahkeme) intikal eden konularla ilgili olarak İran'daki Misyonlarımızın konuya müdahale etme imkânı bulunmamaktadır. Bu gibi durumlarda bizlere başvuru yapan şirketlere Müşavirlik ve Ataşeliklerimizde mevcut avukat listelerinde yer alan avukatların iletişim bilgilerini vermekteyiz.

Öte yandan, mal alım satımı ile alakalı olarak alıcı ve satıcı arasında zaman zaman sorunlar çıktığını gözlemlenmektedir. Bu sorunların başında İran'daki alıcının çeşitli bahaneler ileri sürerek malı kabul etmemesi veya malın bedelini ödememesi gelmektedir.

Bu tür sorunlarla karşılaşma riskini en aza indirmek için mümkünse satış bedelinin peşin alınması, satış yapılacak firmanın güvenilirliğinin sorgulanması, satışı yapılan malın özelliklerinin tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta belirlenmesi ve mümkünse sözleşmelere tahkim maddesi konulmasının önem arz ettiği düşünülmektedir.

İran'da Taşımacılık Sorunları

Genel Taşımacılık Sorunları

- Akaryakıt fiyat farkı uygulaması: İran'a girişte 1700 km'ye kadar 0.30 ABD Doları, 1700 km üzerinde 0.80 ABD Doları üzerinden hesaplanmaktadır.
- İran üzerinden transit geçen Türk araçlarının dönüşte İran'dan yük almaları halinde 3000 Avro para cezası tahsil edilmektedir.
- Türk araçlarının İran'a yük boşaltmaları halinde belirlenen güzergah üzerinde yük alma imkanlarının bulunmakta ancak güzergah değiştirmeleri halinde km başına 0.30 ABD doları para tahsil edilmektedir.
- Orijinal olmayan akaryakıt deposu kullanılmaması zorunluğu bulunmaktadır.
- Daha önce uygulanan dolu depo uygulaması askıya alınmıştır, ancak TIR ların İran'dan çıkışı esnasında depoları ölçülerek bulunan miktar kadar litre başına 74.000 Tümen para tahsil edilmektedir.
- Türk Taşıtlarına Uygulanan Zorunlu Çıkış Kapısı Yönlendirmeleri
- İran ithalatçılarının Türk taşımacısı kullanması durumunda alınan %10 taşıma vergisi
- TIR parklarında yaşanan hırsızlık vakaları
- Türk taşıtlarının İran içerisinde mazot alma sorunları, mazot alımının sadece belirlenen istasyonlardan alınabilmesi.
- Şoförlerimizin İran topraklarında kaza yapmaları halinde, daha sonra mağduriyet yaşamamaları için mutlaka polis çağırıp tutanak tutmaları gerekliliği.

İran'da Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

Örnek Olay-1

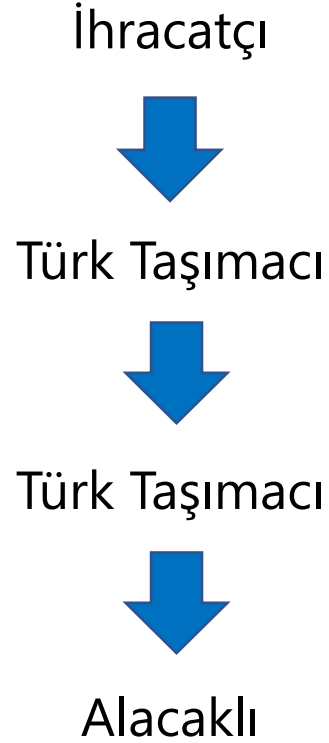
- İhracatçı malının Özbekistan'a taşınmasına yönelik olarak bir sözleşme kapsamında taşımacı firma ile anlaşır. Sözleşmede malın İran'dan geçirilmemesi kararlaştırılmıştır. Taşımacı firma da malı alt yükleniciye devreder. **Alt yüklenici malı İran'a sokar ve burada malları başka TIR'lara aktararak ülke dışına çıkarır.**
- İhracatçı sözleşmeye aykırı davranılması sebebiyle mesuliyet kabul etmez ve bunu Türk mahkemelerine taşır.
- Türk taşımacı, alt yüklenici ile sözleşme düzenlenmesindeki eksikliği sebebiyle daha zorlu bir hukuki süreçle karşı karşıyadır.

Sonuç:

- Türk Taşımacı, bu eksiklikten dolayı konuyu İran makamları nezdinde takip etmek durumunda kalmıştır.

İran'da Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

Örnek Olay-2

- İhracatçı, malının Türkmenistan'a taşınmasına yönelik olarak Türk Taşımacı ile anlaşır. Türk taşımacı alt yükleniciye sözleşme olmadan malı devreder.
- Alt yüklenici, malı İran'a sokar ve burada **alt yüklenicinin alacaklısı mahkeme kararıyla malın İran gümrük sahasında tutulmasını sağlar.**

Sonuç:

- Türk taşımacı, bu eksiklikten dolayı malın alt yüklenici ile ilişkisi olmadığını ispat etmek zorunda kalmış ve malların gümrükte iki ay bekletilmesi sebebiyle maddi zarara uğramıştır.
- Taşımacılarla yapılan anlaşmalarda detaylı sözleşmeler yapılmalı, ve mümkünse taşımacıdan kaynaklı olarak oluşabilecek zararlara ilişkin olarak tazminat hükümleri konmalıdır.
- Özellikle alt taşımacılara ilişkin bilgi edinilmesi (finansal durum, İran firmalarıyla ilişkiler vs.) gerekmektedir.

İran'da Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

Örnek Olay-3

- ▶ İhracatçı firma İranlı gümrük muamelecisinin 4 aydır muhtelif bahanelerle mallarını İran gümrüğünde beklediğine ilişkin şikayette bulunmuştur.
- ▶ Firma deneyimli İranlı gümrük müşavirine yönlendirilmiştir.
- ▶ Gümrük Müşavirinin girişimiyle mallar 1 hafta içinde yola çıkmıştır.

Sonuç:

- ▶ Muamelecilerin sudan bahanelerle malların geçişini yavaşlatma ihtimalleri mevcuttur. Güvenilir ve İran makamları nezdinde hatırı sayılır şahıslarla iş yapılması bu riski en aza indirmektedir.
- ▶ Mallar İran'dan Transit olarak dahi geçse bu gibi durumlarda hızlı bir şekilde müdahalede bulunabilecek İranlı avukatlar ve gümrük müşavirleriyle iletişim halinde bulunulmasında fayda vardır.

İran'da Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

Örnek Olay- 4

- Afganistan varışlı mallara Nato'ya ait mal oldukları gerekçesiyle İran'da el konulmuştur.
- Fatura ve menşe şahadetnamesinde ABD Afganistan misyonunun ismi geçmektedir.

Sonuç:

- ABD devletiyle ilişkilendirilebilecek mallarda dikkatli olunması gerekmektedir.

İran'da Taşımacılık Sorunları

İran'daki Taşımacılık Sorunlarına İlişkin Örnek Olaylar

Örnek Olay-5

- ▶ İran'dan transit olarak geçecek olan mallara İsrail'le ilişkili oldukları gerekçesiyle el konmuştur.
- ▶ İsrail ile ilişkili bir belge bulunmamakla birlikte paketlerin üzerinde hayfa limanı ibaresi bulunmaktadır.

Sonuç:

- ▶ İsrail menşeli malların İran üzerinden geçişi tavsiye edilmemektedir. Gözden kaçırılan ufak bir detay mallara el konulması ile sonuçlanmaktadır.

Teşekkürler

T.C. Tahran Ticaret Müşavirliği

T.C. Tebriz Ticaret Ataşeliği

T.C. Meşhed Ticaret Ataşeliği

T.C. Urumiye Ticaret Ataşeliği